

Christuswege behoort te zijn. De Zending Sanderma, die op het eiland Nias vanwege het Rijnische Genootschap werkt, bericht eens, dat hem gezegd werd: „Wij moeten u op uw woord gelooven; boeken, waarin wij de zaak die gij verkondigt kunnen nalezen, hebben wij niet.” Aan dit billijk verlangen van den heiden moet allereerst voldaan worden, dat hij moge kunnen „nalezen,” wat hem verkondigd wordt, doch de omvang van de behoefte aan een Bijbel in de taal, waarin de Zending moet spreken, is naar mij voorkomt nog wijder uitgestrekt. Voor den Zending zelf is het onmisbaar, dat hij uit de Schrift de stof en de rechte bewoording voor zijne Evangelieprediking ontleene, indien ten minste het Evangelie door hem zal gepredikt worden. De Zendingkweekeling ook moet zich kunnen oefenen naar eene Bijbelvertaling, die hem het Evangelie leert brengen aan het volk, waarheen hij zal worden uitgezonden, — indien men anders niet iederen Zending eerst bij zijne komst op zijn post zal willen laten doorworstelen, wat het begin van het werk zoo uiterst moeilijk maakt.”

Gode zij gedankt, dat men het beginsel heeft in praktijk gebracht, hetwelk op den Pinksterdag na 's Heilands verhooring profetisch verkondigd werd, toen de schare, die onder het bereik van het Evangeliewoord kwam, de groote daden Gods hoorde prediken „een iegelijk in zijne eigene taal.” De uitstekendsten onder de Evangeliepredikers, die in den dienst van de Compagnie werkzaam waren, hadden door het vertalen van den Bijbel in zijn geheel of bij gedeelten, dit beginsel gehuldigd. En sedert is men met prijsenswaardigen ijver in die richting voortgegaan, en heeft men, ondanks onnoemelijke bezwaren, den reuzenarbeid ondernomen om den Bijbel, hetzij in zijn geheel, hetzij gedeeltelijk, in onderscheidene talen van den Indischen Archipel onder het bereik te brengen van de aan onze heerschappij onderworpen volkeren.

De Zending aanvaarde dan ook dankbaar het bezit van den Bijbel in de taal van het volk waaronder hij werkt, niet enkel als een levensbehoefte, maar ook als een welkome hulp hem zelve zoowel als aan de toegebrachten tot het geloof aangeboden. En wat voorts de verspreiding der Heilige Schrift betreft onder de volken, die nog niet tot het Christendom zijn toegebracht, daaraan staan in onzen Archipel en zelfs op Java, ten gevolge der maatschappelijke en geestelijke ontwikkeling der bewoners, velerlei bezwaren in den weg, —

doch de Christelijke liefde getrooste zich het offer met milde hand, het brood des levens uit te reiken, in de wetenschap, dat de Schrift niet nalaten kan, door den Geest, die in hare bladen spreekt, invloed op de harten uit te oefenen.

Moet Bijbelverspreiding hand aan hand gaan met het Zendingswerk en wordt dit laatste daardoor ten zeerste gebaat, niet gering mag ook het voordeel heeten, dat de beoefening der talen- en letterkunde, der geo- en ethnographie in het algemeen en die van den Indischen Archipel voor de Zending afwerpt.

Op het gebied der wetenschap; op het gebied der taalkennis, land- en volkenkunde hebben de Zendingen zeker veel, ontzachtelijk veel gedaan, dat, al heeft niet *alles* den toets van streng wetenschappelijk onderzoek kunnen doorstaan, de wetenschap veel verder gebracht heeft dan zij anders zou gekomen zijn. Iedere wetenschap heeft, vóór zij als zoodanig optreedt, om zoo te zeggen, eene periode van voorstudie noodig, welke in deze door het werk der Zendingen aanmerkelijk verkort is. We onthouden er ons van, hier namen te noemen. Maar wie onzer kent, zoo al niet bij eigen ervaring, dan toch bij geruchte, de kostbare bijdragen niet, die onze Zendingen voor de taalstudie, voor de beschrijving van landen en volken, van zeden en gewoonten, voornamelijk in onzen Indischen Archipel, hebben geleverd? Hoevele mededeelingen en waarnemingen worden niet door hen den man van wetenschap aangeboden, die deze met erkentelijkheid in zijne schatkamer kan vergaderen.

Doch, hoewel de overtuiging algemeen is, dat de taalkundige, geo- en ethnografische studiën der Zendingen even onontbeerlijk zijn als voor den reiziger landkaart en kompas, behoeft het echter geen betoog, dat zij niet al hun tijd, in de eerste plaats, aan allerlei waarnemingen en nasporingen op het gebied der taal-, land- en volkenkunde zouden kunnen wijden. Zij moeten en willen dit ook gaarne aan de beoefenaren dier wetenschappen overlaten; en deze, op hunne beurt — behoeft het nog aanwijzing?, bieden zij niet aan de Zending eene belangrijke, niet te versmaden hulp aan? Wat zij leverden en leveren, behoort het niet tot de onmisbare voorbereidende (propaedeutische) studiën van den Zending?

Het bewustzijn van het belang der Zending en der wetenschap voor elkander is op verre na nog niet helder, algemeen, en levendig genoeg. Toongevers op het gebied der wetenschap zien wel eens met hooghartige minachting